

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVNÍSTĚ STŘEDNÍCH
ČECH V PRAZE

Váš dopis č.: MUNYM-ŠKaPP/060/83879/2020/Mar
Ze dne: 03.08.2020
Naše č.: NPU-321/61552/2020
Vyřizuje: Ing. Markéta Gottwaldová
Spisový znak: 820.1

Městský úřad Nymburk
Odbor školství, kultury
a památkové péče
Náměstí Přemyslovců 163
288 28 Nymburk

Praha 27.08.2020

Nymburk, správní obvod obce Nymburk, KP rejst.č. 30551/2-1890, kostel sv. Jiljí, Kostelní náměstí, st.p.č. 50 v k.ú. Nymburk, městská památková zóna rejst. č. ÚSKP 2124, projektová dokumentace na zpřístupnění věže kostela.

Písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče k žádosti podle § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Předmět žádosti:

Dne 07.08.2020 jsme obdrželi vaši žádost o písemné vyjádření k *plánované akci zpřístupnění věže kostela sv. Jiljí ve městě Nymburk, kostel sv. Jiljí, Kostelní náměstí, na pozemku st. parc. č. 50 (kulturní památka zapsaná v Ústředním seznamu nemovitých kulturních památek ČR – r. č. 30551/2-1890) v obci 537004 Nymburk a kat. úz. 708232 Nymburk a na území městské památkové zóny Nymburk (prohlášené vyhláškou Ministerstva kultury ČR č. 476/1992 Sb., o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny ze dne 10. září 1992).*

Přílohy žádosti:

- Projektová dokumentace pro vydání stavebního povolení „*Zpřístupnění věže kostela sv. Jiljí ve městě Nymburk*“, kterou zpracovala projekční a statická kancelář FAPAL s. r. o., IČ: 06083927, se sídlem firmy Na Plzeňce 1235/2, 150 00 Praha 5 – Smíchov, zodpovědný projektant Ing. Pavel Veverka, číslo zakázky: 026-2020, datum: 07/2020;

Charakteristika objektu a dotčené konstrukce:

Děkanský kostel sv. Jiljí stojí uprostřed Kostelního náměstí v jihovýchodní části historického jádra města Nymburk. Stavba kostela je orientovaná, mírně vytočená k severovýchodu. Jedná se o trojlodní baziliku s původně dvouvěžovým západním průčelím, která byla připojena ke staršímu dlouhému presbytáři s pětibokým závěrem. Po severní i jižní straně presbytáře jsou symetricky připojeny nižší přístavby předsíní, kaplí a sakristie.

Jižní věž s architektonickou výzdobou je vystavěna z pískovcových bloků, a proto je nazývána Bílá. Z exteriéru je věž rozdělena na 5 podlaží, která jsou od sebe oddělena římsami či ochozem. Její jižní nároží jsou zesílena opěráky s fiálami a k západní straně věže je přisazeno schodiště na kruchtu. Věž je zakončena novogotickou balustrádou a kubickou omítanou nástavbou se čtyřmi ciferníky a úzkou jehlancovou střechou. V interiéru lze věž dle počtu schodišť rozdělit po výšce na 8 nadzemních podlaží. Jednotlivá podlaží od 1. mezipatra jsou tvořena dřevěnou konstrukcí. Do 2. mezipatra se stoupá po kamenném točitém schodišti, které je k věži přistavěno z cihel na jihozápadní straně věže. V pátém mezipatře se nachází zvonice se dvěma zvony. V nejvyšším podlaží se kolem celého obvodu věže nachází vyhlídkový ochoz se zdobenou kamennou balustrádou. Ve 3. mezipatře se nachází hodinový stroj. Severní cihlová věž je zachována jen do výšky římsy hlavní lodi a je nazývána Červená. Západní průčelí hlavní lodi je ukončeno trojúhelným gotickým štítem s věžovými výstupky a nikami.

Zdivo presbytáře, trojlodí a zbytku severní věže je provedeno z neomítaných pálených cihel typických pro Nymburk, architektonické prvky a celá jižní věž jsou zhotoveny z pískovce.

Popis zamýšlených prací:

Předložená projektová dokumentace řeší stavební úpravy nutné pro zpřístupnění jižní věže kostela sv. Jiljí veřejnosti, nejedná se však o celkovou obnovu. V rámci realizace záměru nedojde ke změně dispozičního řešení věže, pouze v některých podlažích budou do interiéru doplněna zábradlí pro vymezení trasy prohlídky. Dále budou provedeny nutné opravy v interiéru věže.

U točitého schodiště je nutné některé schody opravit, vyměnit jejich nášlapnou vrstvu z dřevěných fošen, případně provést nastavení schodů pomocí dřevěných trámků. Dále budou opraveny trhliny, které se nacházejí ve zdech točitého schodiště. Tyto trhliny budou vyčištěny, zbaveny prachu a mastnoty a ručně proškrábnuty špachtlí. Dále budou zatmeleny nastavenou vápennou maltou. V místech, kde jsou stěny opatřeny omítkou a výmalbou se po zatmelení trhliny opatří vrchní vrstvou štuky a bílé malby. Dále budou obdobným způsobem vyspraveny i klenby v 1. a 2. mezipatře. V případě schodnicových dřevěných schodišť, které se vyskytují od 2. mezipatra výš, je potřeba provést výměnu některých schodů z důvodu jejich opotřebení či nepohodlnému užívání. Všechny schody budou ze stejného materiálu a o stejné původní tloušťce jako jsou stávající. Ke schodnicím budou jednotlivé schody připevněny pomocí dřevěných trámků a hřebíků. U podlah, které jsou tvořeny pouze záklopem z prken, budou některá nevyhovující prkna vyměněna za nová, která budou ze stejného druhu dřeva a o stejné tloušťce jako jsou stávající. Prkna budou kotvena stejně jako stávající, tedy ke příčně uloženým prknům, která jsou připevněna k nosným dřevěným trámům, a to pomocí hřebíkových spojů.

Stávající zábradlí v objektu budou ponechána. Do objektu se budou instalovat nová zábradlí trojího typu - z dřevěných hranolů, z ocelových trubek a odepínatelný řetízek. Nová zábradlí budou instalována a provedena dle umístění a účelu. Zábradlí či madla budou tedy osazena v místech, kde je potřeba napevno vymežit trasu prohlídky, doplnit schodiště o zábradlí nebo vytvořit podpůrnou konstrukci pro výstup ze schodiště. Zábradlí či madla vymežující trasu prohlídky budou opatřena cedulí se zákazem vstupu a s vyznačením trasy prohlídky. Dřevěné hranoly budou provedeny u zábradlí ve 4. mezipatře a v 5. mezipatře. Madlo z dřevěného hranolu pak bude doplněno i k zábradlí schodiště ve 2. mezipatře, a to výškově mezi stávající madlo a schodiště. V 6. mezipatře bude provedeno nové zábradlí schodiště. Veškeré spoje budou hřebíkové, případně budou pro spojení dřevěných prvků použity ocelové úhelníky. Ocelové zábradlí je navrženo u ochozu, kde zvyšuje výšku zábradlí na min. 1200 mm. Zde bude zábradlí kotveno chemicky do stávajícího zábradlí. Nové ocelové zábradlí je navrženo u točitého schodiště od 1. mezipatra až k výstupu ze schodiště ve 2. mezipatře, kde nyní zábradlí chybí. Kotvení tohoto zábradlí bude stejné jako je stávající do 1. mezipatra. Výška zábradlí bude 1000 mm a bude od 1. mezipatra provedeno podél celého točitého schodiště. Další ocelová zábradlí budou umístěna v místě oken ve výšce 1200 mm, kde budou kotvena do postranních zdí tvořících ostění. Řetízek z ocelových ok bude použit v místech, kde je potřebné vymežit trasu prohlídky a zároveň je nutné umožnit průchod pro obsluhu zařízení ve věži. Jedná se konkrétně o řetízek ve 3. mezipatře a 5. mezipatře.

Některá okna a dveře mají porušené skleněné tabule tvořící jejich zasklení. Toto zasklení bude vyměněno za nové, které bude totožné se stávajícím. Ve 3. mezipatře bude stávající provizorně zakrytý otvor opatřen novou konstrukcí okna, která bude mít stejnou barvu a bude ze stejného materiálu, jako jsou stávající okna v tomto podlaží. Okno bude mít rozměry 870x1100(1520) mm. umožněno jejich odepnutí.

Stávající osvětlení bude ponecháno. Některá světla budou doplněna, případně upravena. Nová světla budou napojena na nové měřidlo elektrické energie. Nezbytné cedule budou mít podobu zalaminovaného potištěného papíru s možností lepení či věšení. Dále budou klenby, trámy nebo hrany podlahy, kde je podchodná výška nižší než 2100mm vyjma dveří a zvonu, opatřeny výstražnou lepicí páskou. Kabel hromosvodu, který je volně veden přes podlahu ochozu, bude připevněn k podlaze ocelovými sponkami. Dle požadavku PBŘ bude nově umístěn práškový hasicí přístroj 21A na stěně v 1. mezipatře.

Do objektu bude možné vstoupit pouze po předchozí domluvě a s průvodcem. Maximální počet lidí v jedné skupině bude 20 včetně průvodce.

Dosavadní stav projednání:

Předložená projektová dokumentace byla se zástupci NPÚ ÚOP středních Čech v Praze konzultována v červnu a červenci roku 2020. Ze strany památkové péče nebyly ke konzultovanému záměru žádné zásadní připomínky.

Současný stav poznání dotčených chráněných kulturně historických hodnot:

Kostel sv. Jiljí v Nymburce je nemovitou kulturní památkou ve smyslu zákona č.20/1987 Sb. evidovanou pod rejst. č. 30551/2-1890v ÚSKP ČR a zároveň nachází na území městské památkové zóny Nymburk, prohlášené Ministerstvem kultury ČR vyhláškou č. 476/1992 Sb.

Jedná se o velmi hodnotný příklad sakrální architektury, který svým významem výrazně překračuje regionální horizont. Z hlediska místních souvislostí tvoří daný objekt klíčovou pohledovou dominantu a vytyčuje ohnisko, kolem něhož se soustředila původní středověká osada předjímající vlastní městské osídlení.

Stavební vývoj a dějiny kostela jsou velmi bohaté. Založení stavby není doloženo písemnými prameny. Výstavba presbytáře se předpokládá v letech 1280-1290. Současně s ním vznikla i stará sakristie a kaple Panny Marie při jeho severní straně. Bazilikální trojlodí se severní věží v západním průčelí bylo ke staršímu presbytáři přistavěno v letech 1350-1360 po požáru města (1343). Ze stejné etapy pochází také nová sakristie na jižní straně presbytáře a založení jižní kamenné věže v západním průčelí. Tato věž byla dokončena v poslední čtvrtině 14. století jako dílo královské huti. Počátkem 16. století byly k oběma bočním lodím připojeny předsíně. Předsíň byla ve stejné době přistavěna také k jižnímu boku presbytáře, mezi sakristií a jižní lodí. Kolem roku 1600 došlo k rozšíření kruchty. Od 30. let 17. století je kostel zasvěcen sv. Jiljí, předtím sv. Mikuláši. Stavba byla v 17. století často poškozena požáry, nejvíce během třicetileté války a v roce 1686. Po požárech došlo k přestavbě zříceně klenby presbytáře a další raně barokní úpravě. K poškozené severní věži byl přistavěn mohutný opěrák. Po velkém požáru města v r. 1838 byla následně r. 1846 severní věž snesena až na úroveň korunní římsy hlavní lodi. Hřbitov kolem kostela byl zrušen roku 1821. V 60. letech 19. století byl kostel radikálně regotizován podle návrhu bavorského architekta Bernharda Gruebera místním stavitelem M. Červeným a následně v 80. letech podle návrhu Josefa Mockera. Tato regotizace zásadně změnila podobu západního průčelí a obou věží kostela (viz historická vyobrazení v příloze). V letech 1913-1918 byl chrám kompletně restaurován Kamilem Hilbertem. V 90. letech 20. století pak prošla jižní věž kostela náročnou opravou, během níž byly kupříkladu v okenních otvorech věže osazeny nové okenice.

Vyhodnocení žádosti:

Národní památkový ústav na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že posuzovaný záměr:

-bude v souladu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně historických hodnot za těchto podmínek:

- 1) Pracovníkům památkové péče budou předkládány ke schválení vzorky nově prováděných prvků, jedná se zejména o nově osazené zábradlí, osvětlení, cedule apod.
- 2) Během realizace předloženého záměru bude pracovníkům památkové péče umožněno provést operativní průzkum a další nezbytné průzkumy.

Zdůvodnění:

Záměr zpřístupnění jižní věže kostela sv. Jiljí veřejnosti a z toho vyplívající nutné opravy a stavební úpravy jsou z pohledu památkové péče možné. Předložený projekt byl vypracován s respektem ke stavebně - historické i památkové podstatě této stavby. Během realizace záměru dle předložené projektové dokumentace nedojde ke změně stávajícího dispozičního řešení jižní věže ani k jejím razantním úpravám v interiéru či exteriéru.

Ad 1: Ačkoliv bylo v předložené projektové dokumentaci uvedeno, že například nově osazované zábradlí bude provedeno dle stávajícího, tak i přesto je nutné tyto nové prvky prověřit na vzorcích, protože jedině na nich může být zodpovědně posouzeno jejich konečné působení a vhodnost jejich provedení.

Ad 2: Provedení operativního i dalších nezbytných průzkumu je nutné, aby mohly být zaznamenány případné nově objevené skutečnosti a souvislosti, které mohou během realizace předloženého záměru vyplynout.

Dovolujeme si Vás požádat o zaslání závazného stanoviska ihned po jeho vydání, a to z důvodu nezbytné znalosti jeho výroku pro další sledování akce v souladu se zákonem o státní památkové péči.

Ing. Jan Žížka
ředitel

1. Historická litografie zachycující podobu kostela před rokem 1845.

2. Fotografie zachycující současnou podobu kostela, která vznikla jeho puristickou úpravou (regotizací).

